

exequiis corpore præsentem fieri debet, sed dicit *Requiem æternam*, etc. faciendo crucem manu dextra super tumulum, sinistra super pectus posita (1).

7° Versus *Requiescat* in fine dicitur in singulari vel plurali pro numero defunctorum, pro quibus fit absolutio (2). Deinde subjungi non debet versus: *Anima ejus, et animæ omnium fidelium defunctorum per misericordiam Dei requiescant in pace*, juxta rubricas missalis (3) et decretum S. R. C. 2 Dec. 1684 (4), quia cum juxta hoc decretum servandum sit rituale Romanum, illud intelligendum est de sola absoluteione corpore præsentem, ubi in rituali hæc additio adjungitur, non autem de absoluteione corpore absente, ubi in rituali non ponitur (5). Dicto per cantores *Requiescat in pace*, omnes ordine, quo venerant, recedunt, primo thuriferarius et minister cum aqua benedicta, deinde subdiaconus cum cruce, tum reliqui per ordinem. Cruci, cum transit, omnes caput profunde inclinant (6).

8° Juxta rituale Romanum, una tantum absolutio, scilicet *Libera me*, est cantanda (7). Cæremoniale Ep. et pontificale Romanum quinque quidem præscribunt, sed pro officio pontificali tantum (8), et solum pro primis exequiis, quæ fiunt ad castrum doloris pro anima summi Pontificis, Cardinalis, Metropolitanis, Episcopi proprii, Imperatoris, Regis, ducis magni aut domini loci.

267. Si non habeatur tumulus erectus, hic modus servandus est (9); scilicet celebrans finita missa, post evange-

(1) Rub. miss. in ritu celeb. tit. 13, n. 4.

(2) S. R. C. 22 Jan. 1678, n. 2709-2858.

(3) Rit. celeb. m. tit. 13, n. 4.

(4) N. 2924-3073, 11.

(5) Bouvry p. 4, s. 1, § 4, de exequiis.

(6) Castaldus lib. 2, s. 9, c. 5, n. 13.

(7) S. R. C. 3 Jul. 1728, n. 3830-3980, 4, et 23 Maji 1846, n. 4904-5050, 12 et 14.

(8) Dec. cit. 3 Jul. 1728.

(9) Cæremoniale Ep. lib. 2, c. 37; S. R. C. 22 Sept. 1837, n. 4666-4815, XI, q. 4.

lium s. Joannis, accedit ad cornu epistolæ, ubi in plano depositis planeta et manipulo, accipit pluviale nigrum (in cujus defectu manet sine casula); et stans in dicto cornu epistolæ versus altare, expectat finem responsorii: interim clerici seu alii pannum nigrum ante gradus altaris extendunt, vel illuc portant lecticam mortuorum. Quando responsorium post versum *Requiem æternam*, per cantores repetitur, celebrans thus in thuribulum imponit; dicto ultimo *Kyrie eleison*, stans in dicto cornu versus altare dicit *Pater noster*, quod secreto complet, interim accedit ad medium altaris, et versus dictum pannum seu lecticam ter aspergit, et simili modo thurificat; deinde conversus ad altare, ex libro ibidem posito in eodem cornu epistolæ dicit *Et ne nos inducas* et alios versiculos et orationem, prout habetur in ritu celebr. missam tit. XIII.

DE EXEQUIIS PARVULORUM.

268. Parvuli defuncti distingui possunt in tres classes: 1° in non baptizatos, 2° in illos qui usus rationis capaces fuerunt, et 3° in illos qui ante usum rationis defuncti sunt. Sub his perpetuo amentes septennio majores comprehenduntur.

1. Parvuli non baptizati in loco benedicto sepeliri nequeunt; eorum tamen corpora propter humanæ naturæ dignitatem non sunt insepulta, more belluarum, projicienda, sed a laicis sine ullis precibus in loco honesto recondenda. Si in loco benedicto sepeliantur, tunc, modo sint parentum fidelium, cœmeterium equidem juxta plures auctores non violatur (1).

Si sint baptizati, quocumque etiam occurrente dubio de valore baptismi, in cœmeterio benedicto sepeliri debent (2).

(1) Vid. Moulart de cœmeteriis p. 2, c. 1, § 5.

(2) Lucius Ferraris *sepultura* n. 172; Moulart loco cit. cap. 4, art. 1, II.

2. Parvuli, qui usus rationis capaces fuerunt, sepeliendi sunt more adutorum.

Pueri communiter consentur usum rationis adepti, dum septimum compleverunt annum, vel etiam citius, si malitia suppleat ætatem, ita ut peccati capaces præsumi possint. Tales pueri, etsi primam communionem nondum instituerint, sepeliendi sunt more adutorum; dicenda est pro ipsis missa ordinaria pro defunctis ut in die obitus, quæ gaudet iisdem privilegiis, iisdemque diebus celebrari potest, ac pro adultis defunctis; post missam legenda vel cantanda est oratio *Non intres* cum responsorio *Libera me*, et cum reliquis pro sepultura adutorum præscriptis. Si enim parvuli, qui ad usum rationis pervenerunt, peccare potuerint et de facto peccaverint, prout supponendum est, missæ sacrificio et Ecclesiæ suffragiis juvari possunt et debent; ita ut minime toleranda sit quarumdam ecclesiarum consuetudo in exequiis parvulorum, qui usum rationis sunt adepti, sive celebrandi missam de *Requiem* pro defunctis parvuli consanguineis, aut votivam de angelis in gratiarum actionem, sive recitanti preces pro parvulis ante usum rationis defunctis præscriptas, quasi illorum animæ in cælum essent receptæ, dum interim in purgatorio cruciantur. Idem fieri potest et debet, si dubitetur, an parvuli ad annos rationis pervenerint, vel an malitia ætatem ante septimum annum non suppleverit; sufficit enim ad celebrandum pro illis, ut suffragiis indigere possint, sicut pro omnibus fidelibus defunctis oratur et sacrificatur, licet et alii beati et alii sint damnati (1).

3. Pueri non censentur usum rationis adepti, qui septimum annum non compleverunt, nisi malitia suppleat ætatem (2). Quando malitia suppleat ætatem, seu, quod idem

(1) Andreas Creusen Archiep. Mechl. in 37 Congreg. Archipresb. statuit, parentes numquam cogendos esse ad exequias puerorum more adutorum celebrandas ante decimum quartum ætatis annum completum. Item Pastorale Brugense præscribit in eiusmodi exequiis jura stolæ alia exigi non posse, quam quæ pro sepultura parvulorum solvi consueverunt.

(2) Baruffaldus tit. 40, n. 2; Cavalieri, tom. 3, cap. 16, n. 1.

est, præsumi possit, eos peccati capaces fuisse, parochi prudentiæ dijudicandum relinquitur. De pueris baptizatis ante usum rationis defunctis, tantum agitur in sequentibus.

269. 1. Parvuli baptizati ante usum rationis defuncti « quatenus commode fieri potest, speciales et separatos ab aliis loculos et sepulturas habere » debent, ne corpora immaculata misceantur cum corporibus adutorum, quorum animæ peccati labe maculatæ fuerunt.

2. « In funere parvulorum ut plurimum non pulsantur campanæ; quod si pulsentur, non sono lugubri, sed potius festivo pulsari debent. »

3. « Infans vel puer baptizatus, defunctus ante usum rationis, induitur juxta ætatem, et imponitur ei corona de floribus seu de herbis aromaticis et odoriferis in signum integritatis carnis et virginitatis. » Ferefrum similiter ornari potest (1).

4. Exequiæ parvulorum fieri possunt eisdem diebus et tempore ac exequiæ adutorum, de quibus dictum est n. 235 (2).

5. Parvuli, qui post baptismum ante usum rationis eripiuntur, oratione Ecclesiæ non indigent, quia *nihil damnationis est iis, qui sunt in Christo Jesu* (3). Quapropter in sepultura parvulorum, ante usum rationis defunctorum, missa celebrari non debet, et pro iisdem parvulis omnino celebrari non potest, quia suffragiis non egent (4). Occasione tamen eorum sepulturæ missa celebrari potest in gratiarum actionem, laudem divinæ providentiæ similesque fines, præcipue si talis sit consuetudo, qualis in his locis communiter habetur, vel si particulare rituale aut statuta diocesana id præscribant (5); nulla enim ratio obstat, nullaque lex pro-

(1) Vid. Baruffaldus tit. 40, n. 4, et Cavalieri tom. 3, c. 16, n. 3, et seq.

(2) Cavalieri, tom. 3, dec. 175, n. 16.

(3) Ad Rom. VIII, 1.

(4) Martinucci lib. 4, cap. 11, in fine.

(5) Hæc missa præscribitur vel saltem probatur in Pastoralibus Mechlinien, Gandaven. et Brugen.; in Rit. Leodien., Cameracen. et Parisien. apud Catalanum in rit. Rom. de exequiis parvul. c. 7, § 3; Manuale pastorum ad usum Archid. Coloniensis *Modus sepeliendi parvulos*; Le Vavas-

hibet, ne missa hac occasione ad similes fines celebretur (1). Missa dicenda est de die; vel si rubricæ permittant, votiva de angelis maxime convenit, ut cum iisdem ob felicem transitum congaudeamus, atque Deum collaudemus. Hæc tamen missa de angelis, aut quæcumque alia votiva, vel de *Requiem* pro defunctis parvuli consanguineis, nullo gaudet privilegio, et tantum dici potest diebus, quibus votiva privata permittitur (2).

6. Asperguntur parvulorum corpora ad impediendos dæmones, ne corporibus illudant; sacerdos autem interea numquam dicit *Requiescat* aut *Asperges me*; neque id facit circumeundo feretrum, sed ter, in medio, a dextris et a sinistris (3).

7. In fine omnium psalmorum non dicitur *Requiem æternam*, quam parvuli jam possident, sed semper *Gloria Patri*, in laudem ss. Trinitatis, quæ parvulos ad regnum cælorum misericorditer vocare dignata est. In triduo sacro majoris hebdomadæ hic versus *Gloria Patri* in psalmis, qui dicuntur, pro conformitate temporis omitti potest (4). Cum autem in decreto dicatur, quod omitti possit, sequitur quod omitti non debeat, et dici possit: quia, cum preces istæ sint extra officium, et privatim ac submissa voce, ut dictum est n. 235. in hoc triduo recitandæ sint, nihil habent commune cum functionibus Ecclesiæ horum dierum. Not. nihil aliud in hoc triduo esse mutandum.

8. Cereos in sepultura parvulorum rituale non præscribit; indubie tamen adhibendi sunt (5), quia sunt inter cœremonias Ecclesiæ coævas, quibus puerorum honorantur corpora. quæ Spiritus Sancti templa fuerunt, et simul denotatur

seur. *Cérémonial*, p. 7, ch. 14, art. 3, n. 27; Schuster, *Instructio pract.* p. 12. c. 19.

(1) Non obstant dec. S. R. C. 16 Jan. 1677, n. 2659-2811, 5, et 23 Mart. 1709, n. 3651-3800, 1.

(2) S. R. C. 30 Jan. 1880, n. 5801.

(3) Cavalieri tom. 3, dec. 175.

(4) S. R. C. 16 Jan. 1677, n. 2660-2812, 6.

(5) Cavalieri tom. 3, cap. 16, n. 10, et Catalanus in rit. Rom. tit. 6, cap. 7, § 2.

eorumdem animas vivere, corporaque expectare resurrectionem ac fruitionem lucis æternæ, qua animæ jam perfruuntur.

270. 1. Uti in exequiis adultorum, ita juxta rituale Romanum in parvulorum sepultura processio ad defuncti domum ordinatur. Præcedit deferens aquam benedictam, sequitur cruciferarius cum cruce quæ sine hasta defertur, medius inter ceroferarios, postea clerus et ultimo loco sacerdos. Cum ad funus pervenerint, sacerdos illud aspergit, nihil dicens. Deinde incipit antiphonam *Sit nomen Domini*. Dicto Psalmo *Laudate pueri*, et antiphona repetita, corpus effertur; dum portatur ad ecclesiam, dicitur ps. 118. *Beati immaculati*, etc. ex prima, et si tempus superest, dici potest ps. *Laudate Dominum de cælis* cum aliis duobus sequentibus ex laudibus. Si non instituat processio, corpora tamen parvulorum semper honorabiliter et non sub chlamidibus deferenda sunt.

Sacerdos induitur superpelliceo et stola, ac etiam pluviali indui potest; sed albo semper utitur colore, etiam in triduo sacro majoris hebdomadæ, in lætitiæ argumentum, et signum virginæ candoris parvulorum, qui jam *amicti sunt stolis albis*.

Defertur crux sine hasta, quia eorum vita brevis fuit, vel melius, ad denotandum quod solis Christi meritis, et nullis eorum propriis salvi sint (1).

2. Cum processio ad ecclesiam pervenerit, omittitur quod de psalmo superest, et concluditur cum *Gloria Patri*. Feretrum deponitur in medio ecclesiæ, et omnes se sistunt, ut infra absolutionem in exequiis adultorum (2).

3. Feretro deposito, dicitur antiphona *Hic accipiet*, et deinde psalmus *Domini est terra*: si enim ad ingressum ecclesiæ inciperetur, sæpe finiretur, antequam feretrum depositum foret. Cum juxta rituale corpus in ecclesiam inferendum sit, ibique aspergendum, aliqua mora facienda

(1) Cavalieri tom. 3, cap. 16, n. 8.

(2) Cavalieri tom. 3, dec. 175, n. 5; Martinucci, lib. 4, c. 11, n. 11.

est, ut cæremonia debito modo fieri valeat; quæ mora habetur, antiphonam *Hic accipiet* tantum incipiendo, cum fere-
trum depositum fuerit : ita ut verba ritualis *cum pervenerit
ad ecclesiam* intelligenda sint, non de primo accessu, sed de
tempore, quo omnia in ecclesia disposita fuerunt.

Si funus ad ecclesiam afferatur sine processione et sine
præsentiâ sacerdotis, tunc officium sepulturæ in ecclesia inci-
pitur ab antiphona *Hic accipiet* cum ps. *Domini est terra*.

Post repetitionem antiphonæ *Hic accipiet*, sacerdos dicit
Kyrie, Pater noster. Dum secreto perficit *Pater noster*,
corpus ter aspergit, in medio, a dextris et a sinistris.

4. Dum portatur ad tumulum, dicitur antiphona *Juvenes*,
et ps. *Laudate Dominum de cœlis* cum duobus sequentibus
Cantate Domino et *Laudate* sub uno *Gloria Patri*. Si funus
tunc ad tumulum non portetur, vel si sacerdos non comi-
tetur, hæc omnia dicuntur et fiunt in medio ecclesiæ, ubi
funus deponitur. Repetita antiphona, sacerdos dicit *Kyrie*.
Pater noster. Hic nulla fit aspersio. In oratione *Omnipotens
sempiternæ Deus* dicitur *animam hujus parvuli* : si corpus
puellæ fuerit, censet Cavalieri (1), dici posse *hujus parvulæ*
juxta morem, quem in aliis orationibus Ecclesia servat, licet
satiùs putet, nullam facere mutationem.

5. Finita oratione, antequam funus in sepulchrum demit-
tatur, sacerdos incensum imponit et benedicit; tum aqua
benedicta ter aspergit, prius corpus, et deinde tumulum
separatim; postea prius ter thurificat corpus et deinde tu-
mulum separatim.

Si in ecclesia omnia perficiantur, tumulus hoc loco nec
aspergi nec thurificari potest. Item si sepulchrum seu cœme-
terium sit benedictum, tumulus juxta Cavalieri (2), non est
aspergendus neque thurificandus. Si autem in ecclesia omnia
compleantur, vel si sepulchrum sit benedictum, dubitatur,
an tunc solum etiam corpus in ecclesia vel ad tumulum non
sit aspergendum et thurificandum. Hæc aspersio et thurifi-

(1) Tom. 3, dec. 175, n. 8.

(2) Loco cit. n. 10.

catio rationem benedictionis sepulchri habere videntur, cum
apud tumulum præscribantur, et non in ecclesia, in qua, si
principaliter ratione corporis defuncti fierent, locum oppor-
tunum haberent ad *Pater noster* post antiphonam *Hic
accipiet*; ita ut, si tumuli aspersio et thurificatio omittantur,
etiam omittenda sint aspersio et thurificatio corporis. Verum
Cavalieri (1), censet, licet tumuli omittantur aspersio et
thurificatio, equidem parvulorum corpora hoc loco recte
aspergi et thurificari, ne eis penitus denegetur thuris honor,
cujus utique sunt indubie magis digni utpote cœlorum incolæ.

6. Clerus discedens recitat alternatim antiphonam et can-
ticum *Benedicite*. Cum clerus discesserit, corpus in sepul-
chrum demittitur, et sepelitur.

De Sacramento Matrimonii.

DE LOCO ET TEMPORE CONTRAHENDI MATRIMONIUM.

271. 1. *Nuptiæ qua decet modestia et honestate fiant; sancta enim res est matrimonium, sancteque tractandum* (2).

2. *Matrimonium juxta rituale omni tempore contrahi potest, etiam tempore clauso, licet per synodi decreta aut particularem consuetudinem prohibeatur, dummodo accedat Episcopi venia* (3). Si autem tempore clauso contrahatur, tunc privatim, sine solemnitate et sine nuptiarum benedictione, celebrandum est, quia solemnitas et nuptiarum benedictio eo tempore prohibentur, ut infra dicitur n. 278. Si sponsi sacrum exposcant, in quo divinam Eucharistiam simul percipiant, uti consentaneum est; parochus sacrum ejus diei faciet sine nuptiarum benedictione (4).

(1) Loco cit. n. 11.

(2) Rituale, tit. 6, c. 1, n. 18.

(3) S. R. C. 14 Aug. 1858, n. 5275, 3; 25 Sept. 1875, 5640, IV; Bened. XIV, Instit. 80; Cavalieri tom. 4, dec. 248, n. 4.

(4) Bened. XIV, Instit. 80.